

Cauza C-186/24**Cerere de decizie preliminară****Data depunerii:**

8 martie 2024

Instanța de trimitere:

Oberster Gerichtshof (Austria)

Data deciziei de trimitere:

22 februarie 2024

Recurent:

Dr. Matthäus Metzler, în calitate de lichidator

Intimată:

Auto1 European Cars B.V.

REPUBLICA AUSTRIA

17 Ob 23/23s

OBERSTER GERICHTSHOF (CURTEA SUPREMĂ, AUSTRIA)

În litigiul dintre reclamantul dr. Matthäus Metzler, LL.M., în calitate de lichidator în procedura de insolvență deschisă asupra patrimoniului *debitorului* [omissis] împotriva pârâtei Auto 1 European Cars B.V., NL-1101BA Amsterdam [OMISSIS], având ca obiect suma de 62 261,00 euro plus dobânzi și cheltuieli, judecând recursul introdus de reclamanta împotriva ordonanței din 21 septembrie 2023, GZ 1 R 110/23m-20, a Oberlandesgericht Linz (Tribunalul Regional Superior din Linz), în calitate de instanță de apel, prin care a fost anulată hotărârea Landesgericht Linz (Tribunalul Regional din Linz) din 12 mai 2023, GZ 4 Cg 70/22i-10, Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă) [omissis] a dat

următoarea

Ordonanță:

I. Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene, în temeiul articolului 267 TFUE, următoarele întrebări în vederea pronunțării unei decizii preliminare:

1) Articolul 31 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2015/848 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2015 privind procedurile de insolvență [denumit în continuare „Regulamentul (UE) 2015/848”] trebuie interpretat în sensul că prin executarea obligațiilor în beneficiul debitorului, în locul executării în beneficiul practicianului în insolvență al acestei proceduri, se înțelege în accepțiunea acestei dispoziții și acea executare a obligațiilor care rezultă dintr-un act juridic încheiat de debitor abia după deschiderea procedurii de insolvență și după transferul competențelor către practicianul în insolvență?

În cazul unui răspuns afirmativ la această întrebare:

2) Articolul 31 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2015/848 trebuie interpretat în sensul că trebuie considerat loc al executării în sensul acestei dispoziții locul din care terțul face plata prin virament dintr-un cont bancar din locul respectiv, chiar dacă terțul nu este stabilit în acest stat membru, ci în alt stat membru și nici încheierea actului juridic și executarea obligației de către debitor nu au avut loc în acest al doilea stat membru, ci prin intermediul unei sucursale deținute de terț într-un al treilea stat membru, și anume acela în care a fost deschisă procedura de insolvență?

II. [omissis] [Suspendarea procedurii]

Motivare:

Cu privire la punctul I.

A: Situația de fapt:

[1] Prin ordonanța din 25 mai 2022 în cauza AZ 17 S 56/22t, Landesgericht Linz (Tribunalul Regional din Linz) a dispus deschiderea procedurii falimentului asupra patrimoniului debitorului. Reclamantul a fost numit lichidator. Publicarea deschiderii insolvenței și a numelui lichidatorului a avut loc la 25 mai 2022.

[2] Pârâta este o societate cu sediul în Țările de Jos, constituită potrivit dreptului neerlandez. Ea este unul dintre cei mai mari comercianți de vehicule de ocazie din Europa și face parte dintr-un grup de societăți care își desfășoară activitatea pe tot teritoriul european și care deține o sucursală în Austria. Prin intermediul contractului de vânzare-cumpărare încheiat în nume propriu la 2 iunie 2022 – așadar, ulterior deschiderii procedurii de insolvență – în această sucursală a pârâtei, debitorul a vândut pârâtei un autoturism la prețul de 48 870 de euro. După predarea vehiculului în Austria, pârâta a transferat prin virament bancar suma reprezentând prețul vânzării, dintr-un cont din Germania în contul din Austria indicat de debitor.

B: B. Concluziile părților și procedura desfășurată până în prezent:

- [3] Reclamantul a solicitat plata a 48 870 euro la masa credală pentru că contractul de vânzare-cumpărare a fost încheiat de debitor ulterior deschiderii procedurii de insolvență. El susține că la momentul deschiderii procedurii de insolvență vehiculul se afla în proprietatea debitorului. Pârâta a transferat suma de 48 870 de euro reprezentând prețul vânzării în contul unui terț (fosta parteneră de viață a debitorului). Pârâta a vândut între timp vehiculul unui terț, motiv pentru care reclamantul solicită înlocuirea acestei valori aparținând masei credale.
- [4] La termenul de judecată din 16 martie 2023, reclamantul a extins acțiunea asupra valorii de circulație a autovehiculului de 62 261 de euro.
- [5] Pârâta s-a opus solicitării și a susținut în esență că vehiculul nu se afla la momentul deschiderii procedurii de insolvență în proprietatea debitorului, nefăcând parte, prin urmare, din masa credală. Ea exploatează în Austria numai o sucursală și este înregistrată în Țările de Jos. Transferul a fost efectuat de pârâta – iar nu de sucursala austriacă – din Germania, de la o instituție bancară germană. Singurul element de legătură cu teritoriul național al contractului de vânzare-cumpărare în litigiu este că a fost semnat în Austria și că vehiculul a fost de asemenea predat acolo. Dreptul invocat de reclamant nu există, întrucât, pe baza elementului de extraneitate, se aplică articolul 31 din Regulamentul (UE) 2015/848. Pârâta poate răspunde numai dacă ar fi avut cunoștință de deschiderea insolvenței, ceea ce nu este cazul.
- [6] Prin hotărârea atacată, prima instanță a admis acțiunea cu capetele de cerere inițiale. Modificarea cererii (extinderea sa) în sensul solicitării în plus a sumei de 13 391 de euro plus cheltuieli și dobânzi a fost respinsă de prima instanță (decizia a devenit între timp definitivă). Ea a ajuns la concluzia că situația de fapt din speță nu este vizată de articolul 31 din Regulamentul (UE) 2015/848. Prin urmare, pârâta nu poate pretinde protecția bunei-credințe în conformitate cu această dispoziție.
- [7] Instanța de apel a admis apelul pârâtei, a anulat hotărârea primei instanțe și a trimis cauza la prima instanță în vederea rejudecării după completarea procedurii. În drept, ea a considerat că datorită aplicării prioritare a dreptului Uniunii articolul 31 din Regulamentul (UE) 2015/848 prevalează nu doar asupra articolului 3 alineatul (2) din Österreichischen Insolvenzordnung (Legea austriacă privind procedura de insolvență, denumită în continuare „IO”), ci și asupra articolului 3 alineatul (1) din IO. Plata către debitorul insolvenței a fost verificată în Germania și efectuată dintr-un cont german. Pentru acest motiv trebuie aplicat articolul 31 din Regulamentul (UE) 2015/848. Au lipsit constatările referitoare la cunoașterea de către pârâtă a deschiderii insolvenței, astfel încât nu este posibilă o apreciere definitivă.
- [8] Prin recursul formulat de reclamant în fața Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă) se urmărește confirmarea hotărârii primei instanțe; cu titlu

subsidiar, se solicită anularea [hotărârii de apel]. Pe de o parte, se susține că articolul 31 din Regulamentul (UE) 2015/848 nu se aplică, deoarece această dispoziție nu reglementează decât efectul liberator al executării obligației și presupune existența unui contract valid, care nu există în speță în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) din IO. Pe de altă parte, se arată că norma protejează numai încrederea cocontractantului în menținerea nemodificată a dreptului aplicabil, însă nu cuprinde cazurile în care (precum în speță) cocontractantul încheie un contract cu debitorul abia ulterior deschiderii insolvenței. De asemenea, pârâta a executat obligația relevantă în Austria, astfel încât nu există niciun element de extraneitate în sensul articolului 31 din Regulamentul (UE) 2015/848.

[9] Prin întâmpinarea la recurs, pârâta solicită respingerea recursului ca inadmisibil și, cu titlu subsidiar, respingerea recursului pe fond.

C : Dispoziții de drept relevante:

Articolul 7 din Regulamentul (UE) 2015/848 prevede:

(1) În absența unei dispoziții contrare în prezentul regulament, legea aplicabilă procedurii de insolvență și efectelor acesteia este legea statului membru pe al cărui teritoriu este deschisă procedura (denumit în continuare „stat de deschidere”).

(2) Legea statului de deschidere determină condițiile pentru deschiderea, desfășurarea și închiderea procedurii de insolvență. Aceasta determină în special:

[...]

(c) atribuțiile debitorului și ale practicianului în insolvență;

[...]

(m) normele privind nulitatea, anularea sau inopozabilitatea actelor juridice prejudiciabile masei credale. [...]

Articolul 31 din Regulamentul (UE) 2015/848 prevede:

(1) Persoana care execută, într-un stat membru, o obligație în beneficiul debitorului care face obiectul unei proceduri de insolvență deschise într-un alt stat membru, în loc să o fi executat în beneficiul practicianului în insolvență al acelei proceduri, este considerată liberată dacă nu a avut cunoștință despre deschiderea procedurii.

(2) Persoana care a executat o astfel de obligație înainte de realizarea publicității prevăzute la articolul 28 este prezumată, până la proba contrarie, că nu a avut cunoștință despre deschiderea procedurii de insolvență. Persoana care a executat

obligatia după realizarea publicității este prezumată, până la proba contrarie, că a avut cunoștință despre deschiderea procedurii.

În considerentul (81) se precizează:

Este posibil ca unele din persoanele interesate să nu aibă cunoștință despre deschiderea procedurii de insolvență și să acționeze cu bună-credință într-o manieră care vine în conflict cu noile circumstanțe. Pentru a proteja astfel de persoane care, fără să fi avut cunoștință despre deschiderea procedurii în alt stat membru, fac o plată către debitor în loc de practicianul în insolvență, ar trebui să se prevadă caracterul liberator al unei astfel de plăți.

Articolul 2 din Legea austriacă privind procedura de insolvență (IO) prevede:

(1) Deschiderea procedurii de insolvență produce efecte începând din ziua următoare publicării conținutului declarării insolvenței de către instanță (Insolvenzdekret).

(2) Prin deschiderea procedurii de insolvență se interzice debitorului să dispună liber de activele supuse executării silite, care aparțin debitorului în această perioadă sau pe care le dobândește în timpul procedurii de insolvență (masa credală).

Articolul 3 din Legea austriacă privind procedura de insolvență (IO) prevede:

(1) Actele juridice încheiate de debitor ulterior deschiderii procedurii de insolvență cu privire la activele din masa credală nu sunt opozabile creditorilor din procedură. Celelalte părți i se restituie contraprestația în măsura în care prin aceasta are loc o îmbogățire a masei credale.

(2) Persoana obligată să plătească debitorului o datorie și care face această plată după deschiderea procedurii de insolvență nu este liberată cu excepția cazului în care a făcut plata la masa credală sau dacă la momentul plății această persoană nu avea cunoștință de deschiderea procedurii de insolvență, cu condiția ca această necunoaștere să nu fi fost cauzată de lipsa diligenței cuvenite (obligatia de a fi cunoscut deschiderea insolvenței).

D: Motivarea trimiterii preliminare:

[10] 1.1. Potrivit normelor de trimitere de la articolul 7 alineatul (2) literele (c) și (m) din Regulamentul (UE) 2015/848, atribuțiile debitorului și ale practicianului în insolvență, precum și nulitatea, anularea sau inopozabilitatea actelor juridice prejudiciabile masei credale se determină în conformitate cu legea statului de deschidere a procedurii. Prin urmare, efectele actelor juridice și limitele puterii de dispoziție a debitorului, precum și admisibilitatea unei dobândiri cu bună-credință de către debitor se determină potrivit *lex fori concursus*, în această privință fiind necesar să se respecte în special și articolul 31 din Regulamentul (UE) 2015/848 (*Trenker*

în *Koller/Lovrek/Spitzer* „IO² [2022] Art 7 EuInsVO”, punctul 16; *Maderbacher* în *Konecny*, „Insolvenzgesetze Art 7 EuInsVO 2015” [ediția din 1. 9. 2018 rdb.at], punctul 38; *Knof* în *Uhlenbruck*, „InsO¹⁶ [2023] Art 7 EuInsVO”, punctele 49 și 102; *Duursma-Kepplinger* în *Duursma-Kepplinger/Duursma/Chalupsky*, „EuInsVO [2002] Art 4”, punctul 15).

- [11] 2.1. (2) Potrivit dreptului austriac, prin deschiderea procedurii de insolvență se interzice debitorului să dispună liber de toate activele supuse executării silite, care aparțin debitorului în această perioadă sau pe care le dobândește în timpul procedurii de insolvență (masa credală) [articolul 2 alineatul (2) din IO]. Potrivit articolului 3 alineatul (1) din IO, actele juridice încheiate de debitor ulterior deschiderii procedurii de insolvență cu privire la activele din masa credală sunt inopozabile creditorilor înscriși la masa credală.
- [12] 2.2. Deschiderea insolvenței implică o dublă limitare a puterii de dispoziție a debitorului, și anume una de fapt, determinată de preluarea administrării de către practicianul în insolvență, și una de drept, care începe din momentul deschiderii procedurii de insolvență și care ia forma inopozabilității actelor juridice ale debitorului. Ea nu determină o restrângere generală a capacității juridice a debitorului. Dimpotrivă, acesta poate în continuare să asume obligații. Cu toate acestea, actele juridice ale debitorului privind activele din masa credală sunt inopozabile creditorilor înscriși la masa credală (RS0063784, 17 Ob 6/21p). Aceasta înseamnă că debitorul poate în consecință să își asume obligații și după deschiderea procedurii de insolvență, însă creanțele astfel rezultate nu pot fi invocate în sarcina masei credale până la încheierea procedurii de insolvență (*Kodek* în *Koller/Lovrek/Spitzer* „IO² § 3 IO”, punctul 6).
- [13] 2.3. Dacă printr-un act juridic inopozabil în sensul articolului 3 alineatul (1) din IO se pierde un bun de la masa credală, se poate cere restituirea acestuia (17 Ob 12/21w). Dacă cumpărătorul nu mai poate restitui bunul dobândit de la debitor pentru că, de exemplu, acesta a pierdut proprietatea asupra acestuia prin revânzare, este necesar să se aprecieze în lumina dreptului civil în ce măsură se poate introduce împotriva cumpărătorului o acțiune în despăgubiri sau în îmbogățirea fără justă cauză (*Schubert* în *Konecny*, „Insolvenzgesetze § 3 KO”, punctul 21).
- [14] 2.4. Articolul 3 alineatul (1) din IO, care reglementează inopozabilitatea actelor juridice ale debitorului referitoare la bunurile din masa credală, nu prevede – spre deosebire de articolul 3 alineatul (2) din IO – nicio limitare a acestui principiu în favoarea terțului de bună-credință care cumpără de la debitor și care, fără culpa sa, nu a avut cunoștință de deschiderea insolvenței.
- [15] 2.5. Articolul 3 alineatul (2) din IO prevede că terțul-debitor nu este liberat de datorie prin plata efectuată către debitor. Aceasta este o expresie a principiului consacrat la articolul 3 alineatul (1) din IO, întrucât și acceptarea unei plăți constituie un act juridic în sensul articolului 3 alineatul

- (1) din IO. Întrucât debitorul este lipsit de puterea de a dispune de bunurile de la masa credală, lipsește și competența de a primi executarea creanțelor ce aparțin masei credale. Face excepție situația în care executarea se face pentru masa credală sau când fără culpa sa terțul-debitor nu a avut cunoștință de deschiderea procedurii de insolvență.
- [16] 3.1. În schimb, scopul articolului 31 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2015/848 este de a proteja buna-credință a unui terț care, după deschiderea procedurii și fără a avea cunoștință de acest fapt, execută, într-un alt stat membru decât cel al deschiderii, o obligație în beneficiul debitorului, în loc să o fi executat în beneficiul practicianului în insolvență. Astfel de executări sunt declarate a avea efect liberator (*Klauser/Weber* în *Konecny*, „Insolvenzgesetze Art 31 EuInsVO 2015” [ediția din 1. 9. 2018 rdb.at], punctul 1; *Scholz-Berger* în *Koller/Lovrek/Spitzer*² „Art 31 EuInsVO”, punctul 1, *Müller* în *Mankowski/Müller/J.Schmidt* „EuInsVO 2015 Art 31 EuInsVO”, punctul 2).
- [17] 3.2. Se susține astfel că articolul 31 din Regulamentul (UE) 2015/848 presupune că terțul-debitor ar fi trebuit să execute obligația în beneficiul practicianului în insolvență din procedură, ceea ce impune să existe o creanță a debitorului. În această opinie ar fi vizate numai creanțele înscrise la masa credală (a se vedea *Klauser/Weber ibidem*, punctul 7, *Scholz-Berger ibidem*, punctul 4, *Müller ibidem*, punctul 10). Aceasta ar însemna că articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2015/848 nu s-ar aplica executării unor obligații din partea terțului în beneficiul debitorului care rezultă dintr-un act juridic inopozabil al debitorului ulterior deschiderii procedurii de insolvență, întrucât nu este vorba despre creanțe înscrise la masa credală și ca atare nici nu ar trebui executate în beneficiul practicianului în insolvență.
- [18] Se poate însă susține și că numai din textul articolului 31 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2015/848, în care este vorba doar despre executarea unei obligații în beneficiul debitorului, nu se poate deduce că această dispoziție nu urmărește să se aplice executării obligațiilor din partea terțului-debitor care nu are cunoștință de deschiderea procedurii de insolvență și, prin urmare, în temeiul unui act juridic inopozabil.
- [19] Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauza C-251/12, cu privire la dispoziția predecesoare a articolului 24 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență, nu este pertinentă și, prin urmare, nu oferă mai multe lămuriri. Astfel, la baza acestei hotărâri nu a stat o executare a unei obligații din partea terțului în beneficiul debitorului, ci o plată făcută la cererea debitorului unuia dintre creditorii săi ulterior deschiderii procedurii de insolvență.

- [20] 3.3. Așa fiind, în cazul în care articolul 31 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2015/848 ar trebui interpretat în sensul că și astfel de executări intră în domeniul de aplicare al acestei dispoziții, s-ar pune problema locului de executare a obligației. Locul de executare se consideră a fi locul în care terțul-debitor a executat efectiv obligația. În această privință se consideră că este suficient ordinul de a efectua un transfer bancar dat într-un alt stat membru (*Klauser/Weber, ibidem*, punctul 12; *Scholz-Berger, ibidem*, punctul 7; *Müller, ibidem*, punctul 8).
- [21] Pârâta exploatează o sucursală în Austria. Prin aceasta se înțelege o entitate comercială separată în spațiu de sediul principal, cu funcție organizatorică proprie și independentă din punct de vedere economic. Sucursala nu are capacitate juridică; titularul drepturilor și al obligațiilor este societatea din străinătate (6 Ob 40/19d).
- [22] Este discutabil dacă locul din care sunt transferați banii constituie loc al executării și în cazul în care terțul-debitor rezident într-un stat membru exploatează în statul membru în care a fost deschisă procedura de insolvență o sucursală în sensul precizat mai sus, prin intermediul căreia și încheie actul juridic și dispune numai transferul sumei de bani dintr-un cont într-un al [treilea] stat membru cu care nu există nicio relație de proximitate specială.
- [23] III. [omissis] [drept procesual național]

Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria)

Viena, 22 februarie 2024

[omissis]